

Sygn. akt III AUa 826/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Karolina Popowicz

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2016 r. w Szczecinie

sprawy R. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 sierpnia 2015 r. sygn. akt VI U 399/15

1. oddała apelację,
2. zasądza od R. G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Barbara Białecka SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak

Sygn. akt III AUa 826/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 30 marca 2015 r. po rozpoznaniu wniosku R. G. z dnia 26 lutego 2015 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych w S. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony, który domagał się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury. Ubezpieczony wskazał, że w okresie od 14 stycznia 1980 r. do 15 września 1991 r. oraz od 16 września 1991 r. do 28

lutego 1992 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 16 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., a w okresie od 1 maja 2003 r. do 14 grudnia 2003 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 25 stanowiącym załącznik do wymienionego wyżej rozporządzenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując dotychczasową argumentację.

Wyrokiem z dnia 12 sierpnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny i rozważania prawne.

R. G. 60 lat ukończył w dniu (...) r. Na dzień wydania zaskarżonej decyzji udowodnił 29 lat, 8 miesięcy i 1 dzień okresów ubezpieczenia, w tym 27 lat, 11 miesięcy i 7 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 8 miesięcy i 24 dni okresów nieskładkowych.

Sąd I instancji ustalił, że w okresie od 14 stycznia 1980 r. do 28 lutego 1992 r. R. G. był zatrudniony w Zarządzie (...) S.A. oraz w okresie od 16 września 1991 r. do 28 lutego 1992 r. w (...) Sp. z o.o. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku elektromonter maszyn i urządzeń portowych. Z urlopu bezpłatnego korzystał w okresie od 29 do 30 września 1988 r., od 2 do 3 listopada 1990 r., od 23 do 28 grudnia 1991 r.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji wynika, że w świadectwie pracy z 27 lutego 1992 r. pracodawca potwierdził, że od 14 stycznia 1980 r. do 15 września 1991 r. oraz w okresie od 16 września 1991 r. do 28 lutego 1992 r. R. G. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w kanałach remontowych przy naprawie i konserwacji maszyn i urządzeń portowych na stanowisku elektromonter maszyn i urządzeń portowych w wykazie A, Dziale XIV, poz. 16 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 24 Ministra Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej. We wskazanych okresach praca ubezpieczonego polegała na naprawie podzespołów i instalacji elektrycznych (rozsuszników, alternatorów, prądnic). Część prac ubezpieczony wykonywał w kanałach, ale także na hali i poza kanałem. Prace naprawcze i konserwacyjne dużych maszyn i urządzeń były wykonywane poza halą, na wolnym powietrzu. Sąd meriti ustalił, że praca w kanałach remontowych zajmowała ubezpieczonemu około $\frac{3}{4}$ dniówki roboczej. R. G. pracował w dużym natężeniu hałasu, w oparach spalin i benzyny.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie 4 maja 1993 r. do 14 grudnia 2003 r. R. G. był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku elektromonter maszyn i urządzeń portowych – sztauer, trymer. Ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego w dniu 2 lipca 1993 r., od 2 do 3 września 1993 r., od 18 do 29 grudnia 2000 r. W zaświadczeniu o zatrudnieniu z 12 kwietnia 2011 r. pracodawca potwierdził, że ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych:

- w okresie od 1 stycznia 1994 r. do 30 kwietnia 2003 r. jako operator urządzeń przenośnikowo-załadowniczych wykonywał prace w portach morskich wymienione w wykazie B, dział II punkt 5 zgodnie z zarządzeniem nr 24 z dnia 15 sierpnia 1983 r., poświadczone ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych jako prace fizyczne ciężkie bezpośrednio przy przeładunku w ładowniach statku – załącznik 1 pkt 21 (Dz.U. nr 237 poz. 1656),

- w okresie od 4 maja 1993 r. do 31 grudnia 1993 r. oraz od 1 maja 2003 r. do 14 grudnia 2003 r. jako elektromonter maszyn i urządzeń portowych wykonywał prace polegające na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano – remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w Wykazie A, dział XIV poz. 25 powołanego wyżej rozporządzenia.

Sąd meriti ustalił, że ubezpieczony jako operator urządzeń przenośnikowo-załadowniczych wykonywał prace przeładunkowe przy przeładunku węgla z wagonów na statek, w ramach prac elektromontera maszyn i urządzeń

portowych wnioskodawca zajmował się bieżącą konserwacją agregatów i urządzeń portowych. Prace te wykonywane były przemiennie, w razie potrzeby, przez cały wskazany wyżej okres zatrudnienia. Prace przeładunkowe nie były wykonywane przez ubezpieczonego w ładowniach statków.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji wynika także, że organ rentowy przyjął za udowodniony okres pracy od 1 stycznia 1994 r. do 30 kwietnia 2003 r. w (...) Sp. z o.o. Nadto po 15 grudnia 2003 r. ubezpieczony nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W okresie od 15 grudnia 2003 r. do 31 marca 2014 r. ubezpieczony posiadał prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Od dnia 24 czerwca 2014 r. ubezpieczony jest zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w S. jako osoba bezrobotna.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonego za nieuzasadnione, mając na uwadze regulacje wynikające z przepisów art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U z 2008 r., nr 237, poz. 1656 ze zm.). Sąd I instancji wskazał, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową jest m.in. legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 31 grudnia 2008 r. W przypadku, gdy dana osoba nie kontynuowała pracy w warunkach szczególnych po 31 grudnia 2008 r., może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy) w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w sprawie spornym pozostawało jedynie to, czy R. G. posiada wymagany okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Pozostałe przesłanki nie były przez organ rentowy kwestionowane. Sąd meriti podkreślił, że o spełnieniu warunku wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych przesądza okoliczność, czy prace te są wymienione w załączniku 1 lub 2 do ww. ustawy. W orzecznictwie podkreśla się, że wykaz prac określonych w omawianym przepisie jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem. Nie ma więc podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany.

Mając na uwadze powyższe regulacje, Sąd pierwszej instancji uznał, że prace wykonywane przez ubezpieczonego w kwestionowanym przez organ rentowy okresie (od 14 stycznia 1980 r. do 28 lutego 1992 r. oraz od 4 maja 1993 r. do 31 grudnia 1993 r. i od 1 maja 2003 r. do 14 grudnia 2003 r.) nie są zamieszczone ani w wykazie prac w szczególnych warunkach objętych załącznikiem nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych ani w wykazie prac o szczególnym charakterze wymienionych w załączniku nr 2 do wskazanej wyżej ustawy, w związku z czym nie mogły być uznane za okresy pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Sąd Okręgowy podkreślił, że rodzaj prac wykonywanych przez ubezpieczonego ustalony został w oparciu o zeznania R. G..

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się ubezpieczony, który w apelacji zarzucił rozstrzygnięciu:

a) obrazę art. 49 w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych polegającą na jego błędnej wykładni zawężającej katalog prac wykonywanych w warunkach szczególnych w zasadzie jedynie do prac objętych załącznikiem 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, co doprowadziło do nieuzasadnionego przyjęcia, że praca, jaką wykonywał R. G., nie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych;

b) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu w uzasadnieniu wyroku, że prace przeładunkowe, jakie wykonywał ubezpieczony jako operator urządzeń przenośnikowo - załadowniczych nie były wykonywane przez ubezpieczonego w ładowniach statków podczas gdy prace takie były wykonywane w ładowniach statków.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę rozstrzygnięcia poprzez uwzględnienie odwołania R. G. w całości, ewentualnie o przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Apelujący domagał się także zasądzenia od organu rentowego kosztów postępowania, a tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono między innymi, że klasyfikacja pracy ubezpieczonego dokonana przez pracodawcę, pokrywa się z aktami prawnymi, do jakich się odwołuje. Oznacza to, że R. G. wykonywał w tym czasie pracę, jaka była uznawana przez ustawodawcę za pracę w warunkach szczególnych. Apelujący zwracał uwagę na to, że jeżeli ubezpieczony urodziłby się kilka lat wcześniej, a następnie wykonywał taką samą pracę w tym samym okresie, to bez przeszkód uzyskałby prawo do emerytury. W ocenie apelującego niniejszą sprawę należy rozpatrywać przez pryzmat konstytucyjnej zasady ochrony praw nabytych.

Nadto ubezpieczony zwrócił uwagę na to, że organ rentowy nie kwestionował tego, że praca R. G., jako elektromontera maszyn i urządzeń portowych była pracą w szczególnych warunkach, ale odnosił się jedynie do kwestii technicznej, tj. do zaświadczenia. Co prawda stanowisko pracy ubezpieczonego nie zostało ujęte w wykazie do zarządzenia, to jednak czynności, które ubezpieczony wykonywał odpowiadały ujętej w wykazie pracy mechanika pracującego w kanałach. Stanowisko to pokrywa się także z tym wymienionym w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., w związku z czym praca ubezpieczonego może być rozpatrywana zarówno w kategorii powołanego zarządzenia, jak i rozporządzenia. W okresie sprzed wejścia w życie ustawy pomostowej, nie istniał załącznik, do którego odsyła art. 3 ust. 1, obowiązywały regulacje oparte na aktach o mocy poniżej ustawy. Sąd Okręgowy wydając wyrok powołał się na poglądy orzecznictwa, jednakże orzecznictwo nie zostało wymienione w zamkniętym katalogu źródeł prawa z art. 87 Konstytucji, a więc nie jest źródłem prawa.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Odwoławczy podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720). Sąd Apelacyjny podzielił również stan prawny wskazany jako podstawa rozstrzygnięcia.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Wymagany art. 4 pkt 6 w/w ustawy okres wykonywania po dniu 31 grudnia 2008r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy może zostać pominięty, jeśli ubezpieczony jednocześnie spełni warunki wynikające z art. 49 cyt. ustawy, tj:

1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12 tej ustawy;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miał wymagany w przepisach (tj. w dniu 1 stycznia 2009r.), o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy (prac, które szczegółowo wymienia załącznik nr 1 i 2 do cyt. ustawy).

Przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 4, czy też na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych wymaga spełnienia w sposób niebudzący wątpliwości przesłanek tam wskazanych. Niespełnienie jednej z nich uniemożliwia pozytywne rozpatrzenie wniosku ubezpieczonego. Zarówno decyzja organu, jak i rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego odpowiada przepisom prawa.

Analiza zarzutów apelacyjnych doprowadziła Sąd Odwoławczy do wniosku, że nie zawierają one żadnych merytorycznych twierdzeń, które mogłyby doprowadzić do zmiany rozstrzygnięcia. Apelacja sprowadza się w zasadzie to przytoczenia hipotetycznych sytuacji, które –gdyby zaistniały – uzasadniałyby przyznanie R. G. prawa do emerytury pomostowej.

Skoro poza sporem jest okoliczność, że ubezpieczony nie wykonywał po 31 grudnia 2008r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wymienionej w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych, to spornym pozostaje czy ubezpieczony we wcześniejszym okresie wykonywał te prace w rozmiarze co najmniej 15 lat.

W pierwszej kolejności należało się odnieść do podniesionego przez apelującego zarzutu naruszenia prawa procesowego, polegającego na błędnych ustaleniach faktycznych, poprzez przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że wykonywane przez ubezpieczonego prace w latach 1994 – 2003 nie były wykonywane przez ubezpieczonego w ładowniach statków. Okoliczność ta nie ma jednak żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, bowiem nawet mimo zaliczenia tego okresu przez organ rentowy jako pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, jest to okres ponad 8 lat – po odliczeniu urlopów bezpłatnych i zwolnień lekarskich- a zatem zbyt krótki do uzyskania prawa do emerytury pomostowej.

R. G. nie zauważyła także, że katalog prac, które można zakwalifikować do tych wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w przypadku ustalania prawa do emerytury w warunkach przewidzianych w art. 49 wspomnianej ustawy, nie jest tożsamy z katalogiem wynikającym z rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r.

Drugim spornym okresem są lata 1980 -1992 oraz od 4 maja 1993 r. do 31 grudnia 1993 r. i od 1 maja 2003 r. do 14 grudnia 2003 r. - prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów bez względu na to czy ubezpieczony faktycznie wykonywał te prace wyłącznie w kanałach, czy też nie - jak ustalił Sąd Okręgowy- nie są wymienione w załącznikach do ustawy pomostowej. Nie ma tam również wskazanej pracy polegającej na bieżącej

konserwacji agregatów i urządzeń oraz prac budowlano-montażowych i budowlano – remontowych na oddziałach będących w ruchu.

Sąd Okręgowy trafnie wskazał, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w szczególnych warunkach w pewnych okresach może być za taką uznana tylko na gruncie wspomnianego rozporządzenia. Sąd Apelacyjny podkreśla, że tylko część stanowisk pracy wskazanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. została uwzględniona przez ustawodawcę w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych, przy czym katalog w nich wskazany ma charakter numerus clausus i nie pozwala posiłkować się innymi aktami przy ustalaniu prawa do emerytury pomostowej.

Należy podkreślić, że emerytura pomostowa jest świadczeniem stanowiącym element nowego systemu emerytalnego. Świadczy o tym m. in. fakt adresowania jej do pracowników urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r. Konstrukcja ryzyka socjalnego stanowiącego przedmiot ochrony gwarantowanej przez tę emeryturę pomostową odbiega jednak od koncepcji ryzyka starości przyjętej w systemie emerytalnym zdefiniowanej składki. W nowym systemie emerytalnym wiek emerytalny został ustalony dla wszystkich ubezpieczonych na tym samym poziomie, a prawo do emerytury z FUS nie zależy od osiągnięcia wymaganego okresu ubezpieczenia, przyjmuje się więc, że prawo do emerytury zostało w nim oparte na koncepcji ryzyka dożycia wieku emerytalnego. Nabycie prawa do emerytury pomostowej jest uzależnione od spełnienia licznych przesłanek odnoszących się do przebiegu ubezpieczenia oraz warunków dotyczących biologicznych i ekonomicznych skutków świadczenia pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze oraz procesu starzenia się. W związku z tym należy przyjąć, że emerytura pomostowa jest świadczeniem zapewniającym ochronę przed ryzykiem zaprzestania pracy przed osiągnięciem wieku emerytalnego z powodu domniemanej niezdolności do pracy będącej konsekwencją wykonywania długiego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Skoro ubezpieczony nie spełnił przesłanki co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, nie jest spełniony warunek do przyznania świadczenia przewidzianego w art. 49 emerytury pomostowej.

W związku z tym Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego jako nieuzasadnioną.

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Odwoławczy orzekł na podstawie przepisu art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Do celowych kosztów postępowania organu rentowego należy koszt ustanowienia zastępstwa procesowego w wysokości wynikającej z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, 1349 ze zm.) - § 12 ust. 1 pkt 2 tego rozporządzenia.

SSA Barbara Białecka SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak